

Farmaceita asistenta profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – farmaceita asistents.
2. Profesijas kods – 3213 01.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – ceturtais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– farmaceita asistents ir veselības aprūpes speciālists, kurš strādā farmaceita uzraudzībā; veic zāļu, veselības aprūpei un ķermeņa kopšanai lietojamo preču izsniegšanu, gatavo zāles pēc individuālām ārsta receptēm un ārstniecības iestāžu rakstveida pieprasījumiem; informē pacientus par zāļu lietošanu saskaņā ar ārsta norādījumiem; veicina savas profesijas un farmaceutiskās aprūpes attīstību, nepārtraukti pilnveido savas zināšanas un prasmes.

Farmaceita asistents strādā aptiekās, zāļu lieltirgotavās, zāļu ražošanā.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja nodrošināt recepšu pieņemšanu.
2. Spēja izsniegt recepšu zāles farmaceita uzraudzībā.
3. Spēja novērtēt receptes atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.
4. Spēja izskaidrot klientam zāļu lietošanu saskaņā ar ārsta norādījumiem.
5. Spēja informēt klientu par iespējamām blakusparādībām zāļu lietošanas laikā.

6. Spēja izskaidrot klientam zāļu glabāšanas noteikumus mājas apstākļos.

7. Spēja, ievērojot normatīvos aktus farmācijas jomā, farmaceitisko informāciju, farmakopejas, fiziskās personas datu aizsardzību, darboties saskaņā ar farmaceitu deontoloģijas principiem un Farmaceita ētikas kodeksu.

8. Spēja izsniegt veselības aprūpei un ķermeņa kopšanai lietojamās preces un profesionāli izskaidrot to lietošanu un uzglabāšanu mājas apstākļos.

9. Spēja nodrošināt zāļu pagatavošanu pēc individuālām ārsta receptēm vai ārstniecības iestāžu rakstveida pieprasījumiem.

10. Spēja novērtēt receptē vai pieprasījumā izrakstīto zāļu sastāvu.

11. Spēja pārbaudīt zāļu vielu devas un saderību, informēt ārstu, kurš izrakstījis recepti, par nepilnībām receptes noformējumā, zāļu saderībā, ja tādas pastāv.

12. Spēja sagatavot iekārtas un aparatūru zāļu pagatavošanai.

13. Spēja gatavot zāles atbilstoši priekšrakstiem.

14. Spēja dokumentēt zāļu gatavošanu un izsniegšanu, noformēt zāles izsniegšanai.

15. Spēja veikt nepieciešamās darbības zāļu aprites nodrošināšanai aptiekā vai lieltirgotavā.

16. Spēja informēt uzņēmuma vadību par nepieciešamo zāļu pasūtīšanu (defektūru).

17. Spēja regulāri sekot informācijai par jaunumiem zāļu tirgū.

18. Spēja piedalīties preču pasūtīšanā, saņemšanā, pārbaudē un izvietojumā, ievērojot normatīvos aktus par zāļu un veselības aprūpei vai ķermeņa kopšanai lietojamo preču apriti, par narkotisko un psihotropo zāļu uzskaiti, par medicīniskā spirta uzskaiti, par kompensējamo zāļu pareizu izsniegšanu.

19. Spēja sekot zāļu un citu preču derīguma termiņiem.

20. Spēja strādāt ar kases aparātu vai kases sistēmu un datoru, veicot aptiekas vai zāļu lieltirgotavas tirdzniecības operācijas.

21. Spēja nodrošināt nederīgo zāļu un dzīvsudraba termometru savākšanu no klientiem.

22. Spēja informēt un skaidrot klientiem par zāļu bīstamību apkārtējai videi un iespējām tos utilizēt.

23. Spēja veikt zāļu un medicīnisko ierīču atpakaļpieņemšanu.

24. Spēja veikt deleģētos uzdevumus zāļu ražošanā vai aptiekā.

25. Spēja ievērot darba aizsardzības noteikumus.

26. Spēja ievērot zāļu labas izplatīšanas un ražošanas prakses prasības.

27. Spēja ievērot uzņēmuma higiēnas prasības.

28. Spēja iesaistīties teorētiskajās un praktiskajās mācībās tehnoloģiskā procesa apgūšanai.

29. Spēja sekmēt farmaceutiskā uzņēmuma darbību.

30. Spēja informēt klientus par jaunumiem bezrecepšu zāļu un veselības aprūpei vai ķermeņa kopšanai lietojamo preču sortimentā.

31. Spēja ievērot zāļu reklamēšanas noteikumus un izvietot preces atbilstoši tirgzinības principiem.

32. Spēja veikt veselīga dzīves veida popularizēšanu, pamatojoties uz jaunākajiem zinātnes sasniegumiem un ievērojot patērētāju intereses.

33. Spēja izskaidrot veselības problēmu rašanās riska faktorus, propagandēt slimību profilaksi un ar to saistītos pasākumus.

34. Spēja izskaidrot nepareizas zāļu lietošanas sekas.

35. Spēja informēt par dzīves kvalitātes uzlabošanas iespējām hronisku slimību gadījumā, veikt ekspresdiagnostiku.

36. Spēja veicināt savas profesijas un farmaceutiskās aprūpes darba attīstību.

37. Spēja apzināties personīgo līdztbildību par farmaceitiskās aprūpes kvalitāti.

38. Spēja nepārtraukti pilnveidot savas profesionālās zināšanas un prasmes, analizēt farmaceitisko aprūpi raksturojošos skaitliskos datus, izmantojot informācijas tehnoloģijas, pielietot saskarsmes iemaņas komandas darbā.

39. Spēja sazināties valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Ievērot normatīvos aktus farmācijas jomā.

2. Izmantot informācijas tehnoloģijas profesionālai darbībai.

3. Gatavot zāles, šķīdumus, ziedes, mikstūras, suspensijas, pulverus, supozitorijus, pilienus, emulsijas, injekciju šķīdumus, acu pilienus, acu ziedes pēc individuālās ārsta receptes vai ārstniecības iestādes rakstveida pieprasījuma.

4. Veikt zāļu kvantitatīvo un kvalitatīvo pārbaudi.

5. Noteikt attīrītā ūdens kvalitāti.

6. Izsniegt zāles farmaceita uzraudzībā.

7. Izsniegt veselības aprūpei un ķermeņa kopšanai lietojamās preces, pareizi, skaidri un nepārprotami izskaidrot to lietošanu.

8. Pazīt ārstniecības augus, to drošas, korekti, pareizi, skaidri un nepārprotami izskaidrot to sagatavošanu un lietošanu.

9. Sniegt profesionālu, skaidru, pareizu, nepārprotamu informāciju aptiekas klientiem, ārstiem u.c. veselības aprūpes speciālistiem par jautājumiem, kas saistīti ar veselības aprūpei un ķermeņa kopšanai lietojamām precēm.

10. Izmantot tirgzinības pamatprincipus uzņēmuma darbā.

11. Veikt veselīga dzīvesveida un slimību profilakses propagandēšanu.

12. Veikt ekspresdiagnostiku.
13. Sniegt pirmo medicīnisko palīdzību nepieciešamības gadījumā.
14. Reģistrēt informāciju par konstatētām zāļu blakusparādībām (farmakovigilance).
15. Lietot un skaidrot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.
16. Sadarboties ar citiem veselības aprūpes speciālistiem, strādājot komandā un atbilstoši noteiktajai kompetencei, nodrošināt kvalitatīvu farmaceitisko aprūpi.
17. Pārvaldīt valsts valodu.
18. Pārvaldīt vismaz divas svešvalodas saziņas līmenī.
19. Strādāt ar profesionālo informāciju.
20. Izmantot saziņas prasmes.
21. Respektēt un aizsargāt fiziskas personas datus un konfidenciālu informāciju.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:
  - 1.1. vispārējie tiesību pamati;
  - 1.2. zāļu ražošana zāļu labas ražošanas prakses ietvaros;
  - 1.3. farmaceitisko uzņēmumu ekonomiskās darbības pamatprincipi;
  - 1.4. homeopātijas pamatprincipi;
  - 1.5. augu morfoloģija, sistemātikas pamatprincipi.
2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:
  - 2.1. mikrobioloģijas pamati – mikroorganismu loma ārējā vidē un cilvēka organismā;
  - 2.2. cilvēka organisma uzbūve, galvenās orgānu sistēmas, to funkcijas un savstarpēja saistība;

2.3. likumsakarības, pēc kurām norisinās dzīvības procesi veselā organismā;

2.4. pirmās medicīniskās palīdzības sniegšanas principi;

2.5. neorganisko un organisko vielu īpašības un saistība ar dzīva organisma funkcijām un to izmantošana farmācijā;

2.6. zāļu ķīmiskās uzbūves principi, analīzes metodes;

2.7. aptiekā izgatavojamo zāļu kvalitātes kontrole;

2.8. zāļu vielu darbības likumsakarības organismā;

2.9. zāļu lietošanas indikācijas un kontrindikācijas, blakusparādības, to novēršana;

2.10. zāļu saderība, zāļu nepareizas lietošanas sekas, to novēršana;

2.11. receptes veidlapas aizpildīšanas kārtības uzraudzība;

2.12. zāļu iegādes izdevumu kompensācijas kārtība;

2.13. zāļu marķēšana;

2.14. preču aprites kārtība aptiekās un lieltirgotavās;

2.15. uztura bagātinātāji;

2.16. augu bioloģiski aktīvas vielas, to darbība;

2.17. biežāk sastopamo slimību klīniskas izpausmes, terapijas principi;

2.18. ekspresdiagnostikas metodes;

2.19. slimību profilakses pamatprincipi;

2.20. augu morfoloģiskā uzbūve;

2.21. profesionālie termini valsts valodā un divās svešvalodās.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

3.1. valsts valoda;

3.2. vismaz divas svešvalodas saziņas līmenī;

3.3. ētika farmaceita asistenta praksē;

3.4. deontoloģijas pamatprincipi;

3.5. farmācijā lietojamā medicīniskā latīņu valodas terminoloģija;

3.6. medicīnas psiholoģija un saskarsme farmaceita asistenta darbā ar klientiem;

3.7. veselības mācība – cilvēka veselības saglabāšana, nostiprināšana, mūža paildzināšana;

3.8. higiēna – apkārtējās vides faktoru ietekme uz cilvēka organismu;

3.9. veselīga dzīves veida pamatprincipi, pareiza un pilnvērtīga uztura nozīme veselības un ilga mūža saglabāšanā;

3.10. informācijas tehnoloģijas farmācijā;

3.11. zāļu klasifikācija, farmakoloģiskā darbība;

3.12. zāļu gatavošana aptiekā, zāļu formu veidi;

3.13. zāļu vielu nesaderība zāļu formu tehnoloģijā;

3.14. zāļu uzglabāšana;

3.15. zāļu labas izplatīšanas prakse;

- 3.16. farmaceitisko darbību reglamentējošie dokumenti;
- 3.17. svarīgākās medicīnisko preču grupas, to uzglabāšana;
- 3.18. farmaceitiskās aprūpes pamatprincipi, komandas darbs farmaceitiskā aprūpē;
- 3.19. ārstniecības augi, to drogu sagatavošana, lietošana;
- 3.20. vides aizsardzība;
- 3.21. darba aizsardzība;
- 3.22. darba tiesiskās attiecības.

Pienākumi un uzdevumi:

Pienākumi	Uzdevumi
1.Recepšu pieņemšana un zāļu izsniegšana farmaceita uzraudzībā.	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.novērtēt receptes atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un tās derīguma termiņu; 1.2.izskaidrot klientam zāļu lietošanu saskaņā ar ārsta norādījumiem; 1.3.izskaidrot klientam zāļu uzglabāšanas noteikumus mājas apstākļos. 1.4.izsniegt zāles un noformēt recepti atbilstoši tiesību normatīvajiem aktiem; 1.5.darboties saskaņā ar farmaceitu deontoloģijas principiem un Farmaceita ētikas kodeksu; 1.6.ievērot Fizisko personu datu aizsardzības likumu; 1.7.ievērot normatīvos aktus, kas regulē darbību ar zālēm.
2.Veselības aprūpei vai ķermeņa kopšanai lietojamo preču izsniegšana.	<ul style="list-style-type: none"> 2.1.ieteikt veselības aprūpei vai ķermeņa kopšanai lietojamās preces savas kompetences ietvaros; 2.2.ievērot normatīvos aktus, kas regulē veselības aprūpei vai ķermeņa kopšanai lietojamo preču izplatīšanas noteikumus.
3.Zāļu gatavošana pēc individuālām ārsta receptēm vai ārstniecības iestāžu rakstveida pieprasījumiem.	<ul style="list-style-type: none"> 3.1.novērtēt receptē vai pieprasījumā izrakstīto zāļu sastāvu, pārbaudīt zāļu vielu devas un saderību; 3.2.informēt farmaceitu, par nepilnībām receptes noformējumā, zāļu vielu saderībā, ja tādas pastāv; 3.3.noformēt receptes pieņemšanu;

	<p>3.4.sagatavot iekārtas un aparatūru zāļu pagatavošanai;</p> <p>3.5.gatavot zāles atbilstoši apstiprinātajiem priekšrakstiem;</p> <p>3.6.ievērot normatīvos aktus, kas regulē zāļu gatavošanu aptiekā pēc individuālajām ārsta receptēm vai ārstniecības iestāžu rakstveida pieprasījumiem.</p> <p>3.7.noformēt zāles izsniegšanai;</p> <p>3.8.dokumentēt zāļu gatavošanu un izsniegšanu.</p>
<p>4.Nepieciešamo darbību veikšana zāļu aprites nodrošināšanai aptiekā vai lieltirgotavā.</p>	<p>4.1.informēt aptiekas vadītāju par nepieciešamo zāļu pasūtīšanu;</p> <p>4.2.regulāri sekot informācijai par jaunumiem zāļu tirgū;</p> <p>4.3.piedalīties preču pasūtīšanā, saņemšanā, pārbaudē, izvietojumā;</p> <p>4.4.ievērot normatīvos aktus par zāļu un veselības aprūpei vai ķermeņa kopšanai lietojamo preču apriti, narkotisko un psihotropo zāļu uzskaiti, par medicīniskā etilspirta uzskaiti, par kompensējamo zāļu pareizu izsniegšanu;</p> <p>4.5.sekot zāļu un citu preču derīguma termiņiem.</p>
<p>5.Tirdzniecības operāciju veikšana.</p>	<p>5.1.ievērot visus tirdzniecību reglamentējošos normatīvos aktus;</p> <p>5.2.strādāt ar kases aparātu vai kases sistēmu un datoru, veikt aptiekas vai zāļu lieltirgotavas tirdzniecības operācijas.</p>
<p>6.Nederīgo zāļu un dzīvsudraba termometru savākšanas nodrošināšana no klientiem normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.</p>	<p>6.1.veikt zāļu un medicīnisko ierīču atpakaļpieņemšanu normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā, izskaidrot klientiem zāļu bīstamību apkārtējai videi un iespējām tos utilizēt.</p>
<p>7.Atbildīgās amatpersonas deleģēto uzdevumu veikšana zāļu ražošanas uzņēmumā vai aptiekā.</p>	<p>7.1.strādāt saskaņā ar normatīvajiem aktiem;</p> <p>7.2.ievērot darba drošības noteikumus;</p> <p>7.3.ievērot personāla higiēnas prasības zāļu ražošanas procesā;</p>

	7.4.ievērot labas izplatīšanas un ražošanas prakses prasības.
8.Farmaceutiskā uzņēmuma darbības sekmēšana.	8.1.darboties saskaņā ar ētikas principiem un Farmaceita ētikas kodeksu; 8.2.informēt klientus par jaunumiem veselības aprūpei vai ķermeņa kopšanai lietojamo preču sortimentā; 8.3.ievērot zāļu reklamēšanas noteikumus; 8.4.izvietot preces atbilstoši normatīvajiem aktu prasībām.
9.Veselīga dzīves veida popularizēšana, pamatojoties uz jaunākajiem zinātnes sasniegumiem un patērētāju interešu ievērošanu.	9.1.propagandēt slimību profilaksi un ar to saistītos pasākumus; 9.2.informēt par dzīves kvalitātes uzlabošanas iespējām hronisku slimību gadījumā; 9.3.veikt ekspresdiagnostiku, dažādas skrīninga metodes; 9.4.veikt pacientu un viņu piederīgo izglītošanu veselības veicināšanas jautājumos.
10.Savas profesijas un farmaceitiskās aprūpes darba attīstības veicināšana.	10.1.ievērot savā darbībā profesionālās ētikas principus, apzinoties personīgo līdztatbildību par farmaceitiskās aprūpes kvalitāti; 10.2.veikt pašizglītošanos; 10.3.piedalīties, semināros, konferencēs un citos profesionālās kvalifikācijas pilnveides pasākumos; 10.4.pielietot saskarsmes iemaņas komandas darbā.

Farmaceita asistenta profesijas standarta izstrādes darba grupa:

Ausma Cēbere – Rīgas 1.medicīnas koledža, direktora vietniece studiju darbā;

Velga Gūtmane – Rīgas 1.medicīnas koledža, Veselības un sociālās katedras vadītāja;

Inese Sniedze – AS "Sentor Farm aptieka" un "Kamēlijas aptieka" vadītāja;

Ruta Kidika – Rīgas 1.medicīnas koledža, lektore.

Farmaceita asistenta profesijas standarta eksperti:

J.Bundulis – Veselības ministrija, valsts sekretāra vietnieks;
L.Krīgere – Latvijas Farmaceitu biedrība, prezidente.